

دانشگاه صنعتی همدان

آیین‌نامه دوره دکتری تخصصی

تیر ماه ۱۴۰۱

مقدمه

این آیین‌نامه بر اساس آیین‌نامه دوره دکتری مصوبه جلسه ۸۷۱ مورخ ۹۴/۱۱/۲۴ و آیین‌نامه یکپارچه مورخ ۹۷/۰۳/۰۱ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم تدوین شده است.

ماده ۱- هدف

هدف از تدوین این آیین‌نامه تعیین چهارچوب قانونی برای اجرای صحیح دوره دکتری تخصصی در تمامی زیر نظام‌های آموزش عالی است.

ماده ۲- تعاریف

۱. وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. دانشگاه/موسسه: منظور دانشگاه صنعتی همدان است.
۳. آموزش رایگان: تسهیلاتی قانونی که به موجب آن دانشجویان می‌توانند بدون پرداخت شهریه و صرفاً با سپردن تعهد خدمت، تحصیل کنند.
۴. دانشجو: فردی که در یکی از رشته‌های دوره تحصیلی دکتری تخصصی برابر ضوابط، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و مشغول به تحصیل است.
۵. دانش‌آموخته: فردی که یکی از دوره‌های تحصیلی را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی را دریافت کرده است.
۶. مرخصی تحصیلی: مدت زمان مشخصی که دانشجو، برابر ضوابط معین به طور موقت به تحصیل اشتغال ندارد.
۷. انصراف تحصیلی: فرایندی که در آن دانشجو به طور خودخواسته از ادامه تحصیل خودداری کند.
۸. آموزش حضوری: شیوه‌ای از آموزش است که دانشجو در آن تمام تحصیل خود را به صورت تمام وقت به انجام می‌رساند.
۹. ارزیابی جامع: آزمونی تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره آموزشی با هدف ارزشیابی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برگزار می‌شود.
۱۰. مدرس: عضو هیات علمی و یا کسانی که صلاحیت تدریس آن‌ها به تایید موسسه رسیده باشد.
۱۱. استاد راهنما: یکی از اعضای هیات علمی دارای مدرک دکتری است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در طول دوره بر عهده دارد.
۱۲. استاد مشاور: یکی از اعضای هیات علمی دارای مدرک دکتری تخصصی یا متخصصان حرفه‌ای است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام رساله به عهده دارد.
۱۳. مدرس: عضو هیات علمی یا کسانی که صلاحیت تدریس دارند.
۱۴. برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس و فعالیت‌های هر رشته تحصیلی است که اهداف مشخصی را دنبال می‌کند.

۱۵. واحد درسی: مقدار مفاهیم یا مهارت‌هایی که برای فراگیری دانشجو در طول یک نیمسال تحصیلی یا زمان معادل آن در نظر گرفته می‌شود.
۱۶. گروه آموزشی: مجموعه‌ای متشکل از تعدادی عضو هیات علمی است که دارای تخصص مشترک در یک رشته علمی هستند.
۱۷. درس جبرانی: درسی است که به تشخیص گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجو، ضروری است.
۱۸. رشته تحصیلی: یکی از حوزه‌های تخصصی علوم بر اساس تقسیم‌بندی وزارت است.
۱۹. دوره دکتری تخصصی: دوره تخصصی که پس از دوره کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای آغاز می‌شود و دانشجو طبق برنامه درسی مصوب مدرک دکتری دریافت می‌کند.
۲۰. رساله: گزارش مکتوب حاصل از یک فعالیت پژوهشی دانشجوی دوره دکتری تخصصی است که در یک زمینه مشخص از رشته تحصیلی و با راهنمایی استاد راهنما و مشاور تدوین می‌شود.
۲۱. هیات داوران: مجموعه‌ای متشکل از اعضای هیات علمی یا متخصصان حرفه‌ای است که برای ارزیابی پایان‌نامه دانشجو در دوره کارشناسی ارشد مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.
۲۲. متخصصان حرفه‌ای: صاحب‌نظران یا کارشناسان با تجربه غیرهیات علمی در سایر بخش‌های جامعه هستند که دارای مهارت و صلاحیت حرفه‌ای به تایید موسسه هستند.
۲۳. دوره بین‌المللی: هر یک از دوره‌های تخصصی دکتری است که بر اساس ضوابط مصوب وزارت علوم و با مشارکت موسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی غیر ایرانی برگزار می‌شود.
۲۴. شورا: منظور شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی همدان است.

شرایط و ضوابط پذیرش

ماده ۳. شرایط عمومی ورود به دوره دکتری تخصصی عبارتند از:

الف- دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی ارشد اعم از پیوسته و ناپیوسته یا دکتری حرفه‌ای مورد تایید وزارت یا وزارت بهداشت

ب- داشتن صلاحیت‌های علمی ورود به موسسه برابر ضوابط معین

ج- داشتن صلاحیت‌های عمومی ورود به موسسه برابر ضوابط معین

د- احراز توانایی در زبان خارجی طبق شیوه‌نامه مصوب موسسه

تبصره ۱: پذیرش دانشجوی مشمول مقررات استعداد درخشان طبق مصوبات شورای هدایت استعداد‌های درخشان وزارت و پذیرش داوطلبان خارجی طبق مصوبات مراجع ذی‌ربط انجام می‌شود.

تبصره ۲: دانشجوی دوره دکتری تخصصی موسسه خارج می‌تواند طبق آیین‌نامه انتقال دانشجویان خارج به داخل مصوب وزارت به یکی از موسسه‌های داخل منتقل شود.

آموزش رایگان

ماده ۴- آموزش رایگان برای هر دانشجو در دوره تحصیلی دکتری تخصصی صرفاً یک بار امکان پذیر است.

تحصیل تمام وقت

ماده ۵- تحصیل در دوره تخصصی دکتری تمام وقت است. همچنین تحصیل همزمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره‌های تحصیلی ممنوع است.

ضوابط و مقررات آموزشی

ماده ۶- تغییر رشته و انتقال دانشجوی دکتری تخصصی در همان موسسه یا سایر موسسات اعم از دولتی یا غیردولتی ممنوع است.

ماده ۷- موسسه موظف است برنامه درسی مصوب را برای دوره‌ای که در آن با مجوز وزارت دانشجو پذیرفته‌است اجرا کند.

ماده ۸- آموزش در دوره دکتری تخصصی در موسسه مبتنی بر نظام واحدی انجام می‌شود.

تبصره: هر نیمسال تحصیلی هجده هفته آموزش و دو هفته ارزشیابی پایان نیمسال است.

ماده ۹- مدت تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل شش نیمسال تحصیلی و حداکثر هشت نیمسال است.

تبصره: در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش‌آموخته نشود موسسه اختیار دارد به پیشنهاد استاد راهنما مدت تحصیل حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی افزایش دهد. برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان تحصیل در نیمسال اول کماکان به صورت رایگان اما در نیمسال دوم منوط به پرداخت هزینه ثابت است که طبق تعرفه هیات امنای تعیین و طبق شیوه‌نامه مصوب موسسه دریافت می‌شود. چنانچه دانشجو در این مدت دانش‌آموخته نشود پرونده وی برای تصمیم‌گیری به کمیسیون موارد خاص موسسه ارجاع می‌شود.

ماده ۱۰- تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

تبصره: دانشجو در هر نیمسال تحصیلی لازم است حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد درسی انتخاب کند.

تبصره: به تشخیص گروه آموزشی ممکن است ملزم به اخذ دروس جبرانی باشد. حداقل نمره قبولی در دروس جبرانی ۱۴ است و نمره در معدل بی اثر است.

تبصره: دانشجو باید در هر نیمسال مطابق تقویم آموزشی انتخاب واحد کند. پس از موفقیت در امتحان جامع باید هر ترم رساله را انتخاب واحد کند. عدم انتخاب واحد دانشجو در هر نیمسال به منزله انصراف از تحصیل است.

ماده ۱۱- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ الی ۲۰ است.

تبصره ۱: چنانچه میانگین کل نمرات دانشجو پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی کمتر از ۱۶ باشد دانشجو موظف است با نظر استاد راهنما و تایید گروه، فقط در یک نیمسال تحصیلی دروسی را برای ترمیم معدل کل اخذ کند و با موفقیت بگذراند و در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم می شود.

تبصره ۲: محاسبه میانگین کل دانشجو صرفاً براساس آخرین نمره قبولی وی انجام می شود. لذا با انتخاب مجدد درسی که بار اول گذرانده نشده یا حذف شده، نمره قبلی صرفاً در معدل کل بی اثر می شود.

تبصره ۳: دانشجوی مشمول آموزش رایگان در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر درس یا حذف آن، موظف است برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین، هزینه مربوط به آن را بر اساس تعرفه مصوب هیات امنای موسسه پرداخت کند.

ماده ۱۲- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس از سوی مدرس یا مدرسان آن درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس انجام تکالیف و نتایج آزمون کتبی مرحله‌ای و پایانی برای دروس نظری و نظری-عملی در هر نیمسال تحصیلی صورت می پذیرد و بر مبنای عددی از صفر تا بیست تعیین می شود.

تبصره: درخواست حداکثر دو نیمسال مرخصی با احتساب سنوات و یک نیمسال حذف ترم با احتساب سنوات با ارائه مدارک و مستندات در شورای تحصیلات تکمیلی قابل بررسی است. (مجهوز در ماده ۲۳)

ماده ۱۳- اگر دانشجو در بیش از سه شانزدهم جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیمسال غیبت کند نمره آن درس صفر خواهد شد. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه غیبت موجه تشخیص داده شود آن درس حذف می شود. (آیین نامه یکپارچه)

ارزیابی جامع

ماده ۱۴- برای ورود به مرحله ارزیابی جامع کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام واحدهای آموزشی دوره الزامی است.

تبصره: مطابق ماده ۷-۴ آیین نامه کمیسیون موارد خاص، در صورت عدم احراز میانگین کل ۱۶ در پایان دوره آموزشی، امکان بررسی درخواست اخذ ترم جبران معدل در کمیسیون موارد خاص وجود دارد.

ماده ۱۵- حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع ۱۶ است. در غیر این صورت دانشجو مجاز است صرفاً یک بار دیگر در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند در غیر این صورت پرونده دانشجو برای تصمیم گیری در خصوص امکان شرکت مجدد در ارزیابی جامع به کمیسیون موارد خاص موسسه ارجاع می شود.

تبصره: نحوه اجرای ارزیابی جامع که به منظور ارزشیابی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان انجام می‌شود طبق شیوه‌نامه مصوب موسسه خواهد بود.

تبصره: دانشجویان باید از نیمسال اول با شرکت در آزمون‌های زبان سعی کنند نمره قبولی در آزمون زبان را برای کسب مجوز امتحان جامع بدست آورند. چنانچه دانشجویان موفق به اخذ نمره قبولی آزمون زبان خارجی نشده باشند امکان شرکت در آزمون جامع را ندارد. (قید شده در شیوه‌نامه وزارت در خصوص ثبت نام) چنانچه در پایان دوره آموزشی موفق به اخذ نمره زبان مطابق مصوبه دانشگاه نشده باشد، با درخواست دانشجویان یک نیمسال مرخصی به وی داده می‌شود و یک نوبت از امکان شرکت وی در امتحان جامع کسر می‌شود.

تبصره: دانشجویان حق دارد حداکثر دو بار در آزمون جامع شرکت کنند. آزمون جامع شامل بخش‌های کتبی و شفاهی است. نمره هر یک از دروس آزمون جامع باید بالاتر از ۱۴ باشد و میانگین نمرات آزمون جامع باید حداقل ۱۶ باشد. نمره امتحان جامع در میانگین دانشجویان بی‌تاثیر است.

تبصره: دانشجویان با غیبت در امتحان جامع یک فرصت شرکت در امتحان را از دست می‌دهند.

تبصره: چنانچه دانشجویان در ارزیابی جامع موفق به کسب نمره قبولی نشوند، در آزمون دوم نیاز نیست در آزمون دروسی که در آن‌ها نمره ۱۷ و بالاتر اخذ نموده شرکت کنند.

تبصره: شرکت در آزمون شفاهی و کتبی الزامی است و نمره هر دو مرحله تا زمان نهایی شدن و ثبت محرمانه خواهد بود.

بخش پژوهشی

ماده ۱۶- گذراندن موفقیت آمیز ارزیابی جامع و تصویب طرح پیشنهادی رساله در گروه آموزشی شرط لازم برای شروع فعالیت‌های پژوهشی در دوره دکتری است.

تبصره: حداکثر زمان موفقیت در امتحان جامع و تصویب پروپوزال پایان ترم پنجم است.

تبصره: پس از آغاز مرحله پژوهشی دانشجویان موظف از هر سه ماه گزارش پیشرفت و هر شش ماه سمینار ارائه نمایند.

ماده ۱۷- دانشجویان دوره دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اصلی به انتخاب دانشجویان و از میان اعضای هیات علمی موسسه محل تحصیل و با مرتبه حداقل استادیاری و با تایید گروه آموزشی تعیین می‌شود.

تبصره ۱: داشتن حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد برای استاد راهنما با مرتبه استادیاری ضروری است.

تبصره ۲: شرایط و نحوه انتخاب استاد راهنمای دوم (داخل یا خارج) طبق شیوه‌نامه مصوب موسسه انجام می‌شود.

تبصره ۳: انتخاب استاد/استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تایید گروه آموزشی، از بین اعضای هیات علمی یا متخصصان حرفه‌ای مرتبط با رشته تحصیلی دانشجویان امکان‌پذیر است.

تبصره ۴: در طی نیمسال اول استاد راهنما باید مشخص شده و به تایید شورای تحصیلات تکمیلی رسیده باشد. حداکثر در صورت عدم انتخاب استاد راهنما تا تاریخ ۳۰ دیماه در نیمسال اول، اجازه انتخاب واحد نیمسال دوم صادر نخواهد شد.

ماده ۱۸- دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و برای فعالیتهای پژوهشی خود طبق آییننامه مصوب وزارت علوم در مدت مجاز تحصیلی با عنوان فرصت تحقیقاتی به یکی از موسسه‌های عالی داخلی یا خارجی سفر کند.

ماده ۱۹: دانشجو پس از تدوین رساله به شرط کفایت دستاوردهای علمی و چاپ یک مقاله علمی- پژوهشی مستخرج از رساله، با تایید استاد/استادان راهنما مجاز است در حضور هیات داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره: هیات داوران متشکل از سه عضو هیات علمی (علاوه بر استادان راهنما و مشاور) با حداقل مرتبه استادیاری هستند که یک عضو از داخل و دو عضو نیز از خارج از گروه آموزشی انتخاب می‌شوند. یکی از داوران خارجی می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای انتخاب شود.

تبصره از آییننامه یکپارچه: محدوده شاخص‌های کفایت‌های دستاوردهای علمی توسط معاونت آموزشی و با مشارکت معاونت پژوهش تعیین و پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل اجراست.

ماده ۲۰: نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به شرح زیر است:

الف: مردود (کمتر از ۱۶)

ب: قبول با درجه خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)، خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹)، الی (۱۹ تا ۲۰)

تبصره ۱: چنانچه ارزشیابی رساله مردود اعلام شود، با تایید هیات داوران حداقل یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا دورباره در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۲: دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از رساله خود با درجه قبولی دفاع کند فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی دریافت می‌کند.

ماده ۲۱: تاریخ دانش‌اموختگی، روز دفاع و کسب درجه قبولی از رساله است.

ضوابط و مقررات نظارت بر اجرای آییننامه

ماده ۲۲: چنانچه دانشجو در حین تدوین رساله اقدام به تخلف علمی (دستبرد ادبی، جعل، تقلب، رونوشت‌برداری) کند و این موضوع طبق شیوه‌نامه مصوب موسسه اثبات شود مطابق با قوانین و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب اقدام خواهد شد.

تبصره: احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام رساله، منجر به ابطال مدرک تحصیلی وی خواهد شد.

ماده ۲۳: ضوابط مربوط به بررسی و تصویب طرح پیشنهادی برای انجام رساله دکتری، حذف تمام دروس یک نیمسال، حضور و غیاب دانشجوی، مرخصی تحصیلی، انصراف از تحصیل، تقویم آموزشی، چگونگی ثبت و اعلام نمره، تصمیم‌گیری در موارد خاص و سایر موارد اجرایی این آیین‌نامه بر اساس شیوه‌نامه اجرایی مصوب موسسه و اصول مندرج در این آیین‌نامه انجام می‌شود.

ماده ۲۴: مسئولیت حسن اجرای این آیین‌نامه و پاسخگویی قانونی مترتب بر آن، بر عهده موسسه است.

ماده ۲۵: نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاونت آموزشی وزارت است.

ماده ۲۶: این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۲۶ ماده و ۱۵ تبصره در جلسه شماره ۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی به تصویب رسید و اجرای آن برای دانشجویان ورودی ۹۶-۱۳۹۵ و پس از آن الزامی است.